The alphabet Այբուբեն

1 · 38 letters, read it out loud

The trick: Armenian has its own alphabet, made in the year 405, and each letter keeps one sound. It has capitals, used much like English ones. This sheet teaches Eastern Armenian, as spoken in Armenia. Western Armenian, spoken in many communities around the world, uses the same letters, but some sounds differ. **Under each word:** an apostrophe marks a puff of air (p' t' k' ts' ch'), ə is the uh in about, kh is the throaty խ, gh is ղ, zh is the s in pleasure and rr is the rolled ռ.

Vowels | Like English | Plain, no puff | With a puff | In the throat | Two r's

	Letter	Name	Sounds like	Example
1	Ա ա	ayb	a in father	արև arev sun
2	Բ բ	ben	b in book	բառ barr word
3	Գ գ	gim	g in go	գիրք girk' book
4	Դ դ	da	d in day	դուռ durr door
5	Ե ե	yech	ye in yes at the start of a word, e in bed inside	երգ yerg song
6	Զ զ	za	z in zoo	զանգ zang bell; also a phone call
7	Է է	e	e in bed	Էջ ej page
8	Ը ը	ət	the short uh in about	ընկեր ənker friend
9	Թ թ	t'o	t in top, with a puff of air	թեյ t'ey tea
10	Ժ ժ	zhe	s in pleasure	ժամ zham hour; also o'clock
11	Ի ի	ini	ee in see, short	ինքնաթիռ ink'nat'irr plane
12	Լ լ	lyun	l in lamp	լուսին lusin moon
13	Խ խ	khe	ch in the Scottish loch	խնձոր khndzor apple
14	Ծ ծ	tsa	ts with no puff	ծառ tsarr tree
15	Կ կ	ken	k with no puff, like the k in skip	կատու katu cat
16	Հ հ	ho	h in hat	հաց hats' bread
17	Ձ ձ	dza	ds in kids	ձուկ dzuk fish
18	Ղ ղ	ghat	a soft gargle, like the French r	ղեկ ghek steering wheel
19	Ճ ճ	che	ch with no puff	ճաշ chash lunch, a meal
20	Մ մ	men	m in mum	մայր mayr mother
21	Յ յ	hi	y in yes	յոթ yot' seven
22	Ն ն	nu	n in no	նուռ nurr pomegranate
23	Շ շ	sha	sh in shop	շուն shun dog
24	Ո ո	vo	vo at the start of a word, o in more inside	ոսկի voski gold
25	Չ չ	ch'a	ch in chat, with a puff	չորս ch'ors four
26	Պ պ	pe	p with no puff, like the p in spin	պանիր panir cheese
27	Ջ ջ	je	j in jam	ջուր jur water
28	Ռ ռ	rra	a rolled r, a few quick taps	ռադիո rradio radio
29	Ս ս	se	s in sun	սեր ser love
30	Վ վ	vev	v in van	վարդ vard rose
31	Տ տ	tyun	t with no puff, like the t in stop	տուն tun house, home
32	Ր ր	re	r with one quick tap	րոպե rope minute
33	Ց ց	ts'o	ts in cats, with a puff	ցուրտ ts'urt cold (the weather)
34	Ւ ւ	vyun	lives in ու u, which says oo in food	ուրախ urakh happy
35	Փ փ	p'yur	p in pot, with a puff	փող p'ogh money
36	Ք ք	k'e	k in kite, with a puff	քաղաք k'aghak' city
37	Օ օ	o	o in more	օր or day
38	Ֆ ֆ	fe	f in fun	ֆիլմ film film
+	ԵՒ և	yev	yev at the start, ev inside; as a capital: Եվ Yev	և yev and

Sounds in threes

Five sounds come in sets of three. The first has a buzz, like English b. The middle one is plain: no buzz and no puff, like the p in spin. The last has a puff of air, like the p in pot. Hold a hand in front of your mouth to feel it: քար k'ar is stone, կար kar means there was.

բ b · պ p · փ p' | դ d · տ t · թ t' | գ g · կ k · ք k' | ձ dz · ծ ts · ց ts' | ջ j · ճ ch · չ ch'

Throat and r

ղ gh is a soft gargle, like the French r: քաղաք k'aghak'. խ kh is the ch in loch: խորոված khorovats. ր r is one quick tap, ռ rr a proper roll: երեք yerek', three; դուռ durr, door.

Stress and a hidden uh

Stress usually falls on the last syllable: Շնորհակալություն Shnorhakalut'yun. A final ը takes none: տունը tunə is stressed on tu. Some words slip in an unwritten ə: գնալ gnal, to go, sounds like gənal.

How words work Քերականություն

No he or she: Armenian has no gender at all. նա na means he and she, so sometimes only the scene tells you who. Words don't change for male or female either.

Who: six little words

ես yes I	դու du you *(casual)*	նա na he, she	մենք menk' we	դուք duk' you *(polite, or all of you)*	նրանք nrank' they

The helper: to be

ես եմ yes yem I am	դու ես du yes you are *(casual)*	նա է na e he, she is
մենք ենք menk' yenk' we are	դուք եք duk' yek' you are *(polite, or all of you)*	նրանք են nrank' yen they are

The helper comes after: Ես ուսանող եմ: Yes usanogh yem. I'm a student. Yes, ես yes is both I and you are, and you'll tell them apart in a day. The helper also builds the present tense: խոսում եմ khosum yem, I speak (page 5).

The is an ending, a is a word

տունը tunə the house: after a consonant, add ը ə	կատուն katun the cat: after a vowel, add ն n	մի տուն mi tun a house: մի mi goes in front

More than one: -եր or -ներ

ծառեր tsarrer trees: one-syllable words take -եր -er, like ծառ tsarr	կատուներ katuner cats: longer words take -ներ -ner, like կատու katu

Marks that sit on the word: the question mark ՞ ? sits over the stressed vowel of the word you ask about: Ինչպե՞ս ես: Inch'pes yes? How are you? The wow mark ՛ ! does the same for feeling: Ինչ գեղեցիկ է: Inch' geghets'ik e! How beautiful! ՛ ! marks a call or a command: Արի՛ Ari! Come here! And the full stop is : ., which looks like a colon: Սա տուն է: Sa tun e. This is a house.

You: դու or Դուք

Ինչպե՞ս ես: Inch'pes yes? դու du: friends, family, kids, anyone your age	Ինչպե՞ս եք: Inch'pes yek'? Դուք Duk': strangers, older people, at work, and more than one person. When it is polite, it is written with a capital.

The helper moves: it likes to sit right after the most important word. Խմում եմ: Khmum yem. I'm drinking. But Սուրճ եմ խմում: Surch yem khmum. I'm drinking coffee. Don't learn a rule for it yet: listen, and you'll hear it in every sentence.

The first 243 words Առաջին բառերը

How: learn five a day, then listen for them in Armenian films and series. *(Notes in brackets)* say how a word is used.

Greetings and survival

Բարև Barev
hello

Բարև Ձեզ Barev Dzez
hello *(polite: it means hello to you)*

Բարի լույս Bari luys
good morning *(it means good light)*

Բարի երեկո Bari yereko
good evening

Բարի գիշեր Bari gisher
good night

Ցտեսություն Ts'tesut'yun
goodbye

Հաջող Hajogh
bye *(casual: it wishes you luck)*

Շնորհակալություն Shnorhakalut'yun
thank you

Մերսի Mersi
thanks *(casual, and very common)*

Խնդրեմ Khndrem
please; also you're welcome

Ներողություն Neroghut'yun
sorry; excuse me

Ինչպե՞ս ես Inch'pes yes?
how are you? *(casual)*

Ինչպե՞ս եք Inch'pes yek'?
how are you? *(polite, or to a group)*

Լավ եմ Lav yem
I'm fine

Անունդ ի՞նչ է Anund inch' e?
what's your name? *(casual)*

Իմ անունը ... է Im anunə ... e
my name is ...

Շատ հաճելի է Shat hacheli e
nice to meet you

Չհասկացա Ch'haskats'a
I didn't catch that

Չգիտեմ Ch'gitem
I don't know

Բարի գալուստ Bari galust
welcome

Ալո Alo
hello? *(on the phone)*

Բարի ախորժակ Bari akhorzhak
enjoy your meal

Question words

ինչ inch'
what

ով ov
who

որտեղ vortegh
where

որտեղից vorteghits'
where from

երբ yerb
when

ինչու inch'u
why

ինչպես inch'pes
how

ինչքան inch'k'an
how much, how many

որ vor
which; also that

Ինչքա՞ն արժե Inch'k'an arzhe?
how much is it?

Ի՞նչ է սա Inch' e sa?
what is this?

Me and you

ես yes
I; also you are *(see page 2)*

դու du
you *(casual)*

նա na
he, she

մենք menk'
we

դուք duk'
you *(all of you; Դուք Duk' when polite)*

նրանք nrank'
they

սա sa
this

դա da
that

իմ im
my

քո k'o
your *(casual)*

Ձեր Dzer
your *(polite)*

նրա nra
his, her

Little words

և / ու yev / u
and *(ու u is the everyday one)*

բայց bayts'
but

կամ kam
or

շատ shat
very; a lot

մի քիչ mi k'ich'
a little

միայն miayn
only

արդեն arden
already

նորից norits'
again

այստեղ aystegh
here

այնտեղ ayntegh
there

որովհետև vorovhetev
because

գուցե guts'e
maybe

ես էլ yes el
me too

Things

հեռախոս herrakhos
phone

համակարգիչ hamakargich'
computer

փող p'ogh
money

մեքենա mek'ena
car

բանալի banali
key

դուռ durr
door

պատուհան patuhan
window

սենյակ senyak
room

Thank you, three ways: Շնորհակալություն Shnorhakalut'yun is the full word, and you can always use it. Day to day, most people say Մերսի Mersi or Շնորհակալ եմ Shnorhakal yem, I'm thankful. The answer to all three is Խնդրեմ Khndrem.

People and time Մարդիկ և ժամանակ

Careful with grandpa: at home, mum and dad are մամա mama and պապա papa. But add two letters and պապիկ papik is grandpa. Grandma is տատիկ tatik.

Family

մայր mayr
mother

մամա mama
mum

հայր hayr
father

պապա papa
dad

ծնողներ tsnoghner
parents

եղբայր yeghbayr
brother

քույր k'uyr
sister

տատիկ tatik
grandma

պապիկ papik
grandpa

երեխա yerekha
child

որդի vordi
son

ամուսին amusin
husband

կին kin
wife; also woman

քեռի k'erri
uncle *(mum's brother)*

մորաքույր morak'uyr
aunt *(mum's sister)*

ընտանիք əntanik'
family

People

մարդ mard
person

մարդիկ mardik
people

տղամարդ tghamard
man

տղա tgha
boy; also son

աղջիկ aghjik
girl; also daughter

ընկեր ənker
friend

հարևան harevan
neighbour

հյուր hyur
guest

բժիշկ bzhishk
doctor

ուսուցիչ usuts'ich'
teacher

ուսանող usanogh
student

When

այսօր aysor
today

վաղը vaghə
tomorrow

երեկ yerek
yesterday

հիմա hima
now

հետո heto
later, then

միշտ misht
always

երբեք yerbek'
never

առավոտ arravot
morning

ցերեկ ts'erek
daytime

երեկո yereko
evening

գիշեր gisher
night

ժամ zham
hour; also o'clock

ամիս amis
month

տարի tari
year

Days of the week

երկուշաբթի yerkushabt'i
Monday

երեքշաբթի yerek'shabt'i
Tuesday

չորեքշաբթի ch'orek'shabt'i
Wednesday

հինգշաբթի hingshabt'i
Thursday

ուրբաթ urbat'
Friday

շաբաթ shabat'
Saturday; also week

կիրակի kiraki
Sunday

Numbers

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
մեկ mek	երկու yerku	երեք yerek'	չորս ch'ors	հինգ hing	վեց vets'	յոթ yot'	ութ ut'	ինը inə	տասը tasə
11	12	20	30	40	50	60	70	100	1,000
տասնմեկ tasnmek	տասներկու tasnerku	քսան k'san	երեսուն yeresun	քառասուն k'arrasun	հիսուն hisun	վաթսուն vat'sun	յոթանասուն yot'anasun	հարյուր haryur	հազար hazar

Counting: tens and ones join into one word: քսանհինգ k'sanhing, twenty-five, is քսան k'san and հինգ hing. From 11 to 19, ten becomes տասն tasn: տասնմեկ tasnmek, 11; տասնհինգ tasnhing, 15.

Days count up: Monday to Thursday carry a number: երկուշաբթի yerkushabt'i has two in it, երեքշաբթի yerek'shabt'i three, and so on to հինգշաբթի hingshabt'i, five. Friday, Saturday and Sunday have their own names, and շաբաթ shabat' also means week.

Food, places, verbs Ուտելիք և վայրեր

Food and drink

ջուր jur
water

սուրճ surch
coffee

թեյ t'ey
tea

կաթ kat'
milk

գինի gini
wine

գարեջուր garejur
beer

հաց hats'
bread

պանիր panir
cheese

միս mis
meat

ձուկ dzuk
fish

միրգ mirg
fruit

ծիրան tsiran
apricot

լավաշ lavash
lavash, thin bread baked in a clay oven

խորոված khorovats
khorovats, meat grilled on skewers

դոլմա dolma
dolma, meat and rice wrapped in vine leaves

մածուն matsun
matsun, thick sour yogurt

նախաճաշ nakhachash
breakfast

ճաշ chash
lunch, a meal

ընթրիք ənt'rik'
dinner

Սոված եմ Sovats yem
I'm hungry

Հաշիվը, խնդրեմ Hashivə, khndrem
the bill, please

Places

տուն tun
house, home

տանը tanə
at home

աշխատանք ashkhatank'
work, job

դպրոց dprots'
school

ռեստորան rrestoran
restaurant

սրճարան srcharan
café

խանութ khanut'
shop

շուկա shuka
market

հիվանդանոց hivandanots'
hospital

կայարան kayaran
station

քաղաք k'aghak'
city, town

գյուղ gyugh
village

փողոց p'oghots'
street

զուգարան zugaran
toilet

լիճ lich
lake

սար sar
mountain

եկեղեցի yekeghets'i
church

Հայաստան Hayastan
Armenia

Երևան Yerevan
Yerevan

հայերեն hayeren
Armenian, the language

Verbs

լինել linel
to be *(I am: եմ yem)*

ունենալ unenal
to have *(I have: ունեմ unem)*

ուզել uzel
to want

սիրել sirel
to love; also to like a lot

հավանել havanel
to like

հասկանալ haskanal
to understand

խոսել khosel
to speak

սովորել sovorel
to learn, to study

աշխատել ashkhatel
to work

ապրել aprel
to live

ուտել utel
to eat

խմել khmel
to drink

գնալ gnal
to go

գալ gal
to come *(I'm coming: գալիս galis եմ yem)*

տեսնել tesnel
to see

նայել nayel
to look, to watch

սպասել spasel
to wait

կարդալ kardal
to read

գրել grel
to write

քնել k'nel
to sleep

Describing words

մեծ / փոքր mets / p'ok'r
big / small

տաք / սառը tak' / sarrə
warm, hot / cold

նոր / հին nor / hin
new / old

թանկ / էժան t'ank / ezhan
expensive / cheap

լավ / վատ lav / vat
good / bad

գեղեցիկ geghets'ik
beautiful

սիրուն sirun
pretty, lovely

համով hamov
tasty, delicious

հետաքրքիր hetak'rk'ir
interesting

հոգնած hognats
tired

Say I do it: most verbs end in -ել -el or -ալ -al. Swap that for -ում -um and add the helper: խոսել khosel becomes խոսում եմ khosum yem, I speak, I'm speaking; կարդալ kardal becomes կարդում եմ kardum yem, I'm reading. For not, put չ- ch- on the helper and say it first: չեմ հասկանում ch'em haskanum, I don't understand.

Show words Բառեր ֆիլմերից

Reactions

Վա՛յ Vay!
oh! *(surprise, pain, delight)*

Իսկապե՞ս Iskapes?
really?

Լավ Lav
OK, fine; also good

Հա / Այո Ha / Ayo
yeah / yes

Ոչ / Չէ Voch' / Ch'e
no / nope

Ապրե՛ս Apres!
well done! also thanks! *(it means may you live)*

Իհարկե Iharke
of course

Ոչինչ Voch'inch'
it's nothing, never mind

Ճիշտ է Chisht e
that's right

Վերջ Verj
that's it, enough *(it means end)*

Աստված իմ Astvats im
my God!

What to call people

ախպեր akhper
bro *(from* եղբայր yeghbayr, *brother; for any friend)*

քույրիկ k'uyrik
sis *(little sister, said warmly)*

սիրելիս sirelis
my dear, my love

բալես bales
my child, sweetie *(to children)*

պարոն paron
Mr, sir

տիկին tikin
Mrs, madam

օրիորդ oriord
Miss

The big scenes

Սիրում եմ քեզ
Sirum yem k'ez
I love you

Կարոտել եմ քեզ
Karotel yem k'ez
I miss you

Ամեն ինչ լավ կլինի
Amen inch' lav klini
everything will be all right

Զգույշ Zguysh
careful!

Օգնեցե՛ք Ognets'ek'!
help!

Ի՞նչ է պատահել
Inch' e patahel?
what happened?

Ներիր ինձ Nerir indz
forgive me

Սպասի՛ր Spasir!
wait!

Արի՛ Ari!
come here! come on!

Գնանք Gnank'
let's go!

Շնորհավորում եմ
Shnorhavorum yem
congratulations

Ի՞նչ ես անում
Inch' yes anum?
what are you doing?

Two warm words: put ջան jan after a name and it turns warm, like dear: Արամ ջան Aram jan, Անի ջան Ani jan. People say it to friends, family, children, even the person selling bread. And Ապրե՛ս Apres!, may you live, is well done and thank you in one, said with a big smile.

The tenderest: Ցավդ տանեմ Ts'avd tanem means may I take your pain. People say it to someone dear, to a child, or to soften a request. You'll hear it in every family scene.

Strong words: Armenian has strong swear words too, and you'll hear them on screen, even between friends. They hit harder than the subtitles show: recognise them, but don't say them. Վա՛յ Vay! is the one you can say in front of anyone.

Practice Վարժություն

How: cover the orange and grey lines with a strip of paper. Read the Armenian out loud, then slide the paper down to check. Can you read every line without peeking? You've got it.

Questions: lift your voice on the word that carries ՞ ?, not at the end: Որտե՞ղ ես: Vortegh yes? Where are you?

Read these sentences

1. Բարև, իմ անունը Արամ է:
   Barev, im anunə Aram e.
   Hello, my name is Aram.

2. Որտեղի՞ց ես:
   Vorteghits' yes?
   Where are you from?

3. Ներողություն, որտե՞ղ է զուգարանը:
   Neroghut'yun, vortegh e zugaranə?
   Excuse me, where's the toilet?

4. Մեկ սուրճ, խնդրեմ:
   Mek surch, khndrem.
   One coffee, please.

5. Մի քիչ հայերեն եմ խոսում:
   Mi k'ich' hayeren yem khosum.
   I speak a little Armenian.

6. Այսօր շատ շոգ է:
   Aysor shat shog e.
   It's very hot today.

7. Վաղը գնում եմ Երևան:
   Vaghə gnum yem Yerevan.
   Tomorrow I'm going to Yerevan.

8. Խորովածը շատ համով է:
   Khorovatsə shat hamov e.
   The khorovats is delicious.

9. Ես սիրում եմ հայկական երաժշտություն:
   Yes sirum yem haykakan yerazhshtut'yun.
   I love Armenian music.

10. Շատ շնորհակալություն ամեն ինչի համար:
    Shat shnorhakalut'yun amen inch'i hamar.
    Thank you so much for everything.

Meet a word you don't know? In Kitsumi, hover any word in Armenian subtitles to see what it means.